

FOTOINTERPRETACJA NA UNIWERSYTECIE W KIJOWIE

Wydział Geograficzny Uniwersytetu im. T. Szewczenki w Kijowie na pewno zaliczyć można do przodujących w ZSRR zarówno w zakresie podejmowanych interesujących i wielostronnych badań, jak i w zakresie szkolenia specjalistów we wszystkich kierunkach geografii. Specjalnie ważne, i to w skali całego Związku Radzieckiego, jest wszechstronne i nowoczesne szkolenie topografów głównie do prac polowych nad szczegółową mapą topograficzną azjatyckiej części ZSRR. W związku z tym na specjalizację geodezji i kartografii /na studia stacjonarne/ przyjmuje się tylko mężczyzn /25 osób rocznie/. Program studiów jest już od I roku ukierunkowany, różniący się od programów pozostałych specjalizacji geograficznych.

W przygotowywaniu absolwentów do prac topograficznych ważne miejsce zajmują aerometody. Katedra Geodezji i Kartografii, kierowana przez prof. A. S. C h a r c z e n - k o, liczy ok. 50 pracowników naukowych i technicznych oraz dzieli się na kilka pracowni, wśród których wymienić należy Pracownię Fotogrametrii i Pracownię Aerometod. Wyposażenie w instrumenty jest bardzo dobre, do czego niewątpliwie przyczynia się fakt, iż Katedra jest niejako na "własnym rozrachunku" - duża ilość zleceń, jakie Katedra realizuje dla różnych instytucji państwowych pozwala na wygospodarowanie pokaźnych funduszy na zakup potrzebnego sprzętu. Pracownia Fotogrametrii posiada całe standardowe wyposażenie z autografem i przetwornikami włącznie; pewne przyrządy, np. fototrangulator, są własnego pomysłu i oparte o wypracowaną w Pracowni własną metodę.

Student specjalizacji kartograficznej przechodzi przeszkolenie w szeroko pojętym zakresie metod fotogrametrycznych i fotointerpretacyjnych, chociaż można tu zauważyć

stosunkowo małą popularność terrofotogrametrii, mimo dobrego zaplecza instrumentalnego, i, jak się wydaje, potrzeb stosowania tego typu metod w badaniach wynikających z programu badań naukowych Wydziału /np. badanie współczesnych procesów/. Różnice w specyfice i organizacji studiów w ZSRR i w Polsce, powodują, że odpowiednikiem szkolenia studentów w zakresie fotogrametrii na kierunku kartografii Uniwersytetu Kijowskiego jest - w Polsce szkolenie geodetów - fototopografów na uczelniach technicznych np. na Politechnice Warszawskiej; dlatego chciałbym poświęcić tenaz kilka słów na temat szkolenia w zakresie fotointerpretacji studentów innych specjalizacji geograficznych. Studenci specjalizacji geografii fizycznej, geomorfologii, hydrologii, klimatologii i geografii ekonomicznej odbywają standardowe szkolenie z zakresu aerometod, podobne do realizowanego na Uniwersytecie Moskiewskim /patrz notatka A. Ciołkosza w I Zeszycie "Fotointerpretacji w Geografii"/. Bardzo interesująca jest natomiast, odbywająca się po II roku studiów 3-tygodniowa tzw. kompleksowa praktyka z geografii fizycznej, w ramach której ostatni tydzień przeznaczony jest na praktyczne zapoznanie się z metodą "kompleksnego landšaftnego desifrirovanija aerofotostimkov" - metody już popularnej i przynoszącej duże efekty praktyczne w całym Związku Radzieckim. Praktykę tę, odbywającą się corocznie w uniwersyteckim ośrodku praktyk studenckich w Kaniewie /wysoki brzeg Dniepru, na pd od Kijowa/ - prowadzi znany specjalista w zakresie kompleksowej geografii fizycznej - doc. O. W. P o r y w k i n a. Ze względu na potrzebę wprowadzania podobnych metod, a więc i szkolenia studentów w tym kierunku, u nas w Polsce, poniżej podaję w skrócie program tej części praktyki.

Praktykę prowadzi się w 5-6 - osobowych grupach, które otrzymują do opracowania teren wielkości kilku ha oraz zdję-

cie panchromatyczne tego terenu w skali około 1:15 000. Na terenie tym studenci uprzednio przez 2 tygodnie zapoznawali się z poszczególnymi elementami środowiska geograficznego, nazwijmy to - "metodą klasyczną" - teraz niejako konfrontują swe wiadomości ze zdjęciem lotniczym i zestawiają na jego podstawie mapę kompleksową środowiska geograficznego. Zajęcia prowadzone są na zasadzie teren-zdjęcie w ciągu 6 dni przy czym wieczory poświęcone są na opracowania graficzne. Schemat prac tego "fotointerpretacyjnego" tygodnia praktyki jest następujący:

1. Topograficzne odczytywanie zdjęcia lotniczego i orientacja w terenie,
2. Analiza genetycznych typów rzeźby /stare i nowe formy koryta Dniepru, wąwozy, stopień zmywu powierzchniowego, kąty nachylenia terenu, analiza działu wodnego/,
3. Kartowanie na zdjęciach lotniczych "uroczysk" drogą nie tylko analizy zdjęć lotniczych ale także analizy wybranych uprzednio pod stereoskopem punktów charakterystycznych, szczególnie potem zbadanych w terenie na podstawie np. profili glebowych,
4. Szczegółowy opis zdjęcia lotniczego, analiza cech interpretacyjnych,
5. Konstrukcja mapy użytkowania ziemi wraz z prognozą i wskazówkami co do wykorzystania terenu dla rolnictwa.

W efekcie grupa przedstawia do zaliczenia kalkę interpretacyjną z wydzieleniem mikroregionów geograficzno-fizycznych, szczegółową /opisową/ analizę zdjęcia lotniczego, dokumentację badań terenowych /profile, przekroje/ oraz wnioski co do zagospodarowania terenu. Takie ujęcie zapewnia wszechstronne przeszkolenie w zakresie możliwości wykorzystania zdjęcia lotniczego, zapoz-

naje studenta z metodyką pracy i przynosi konkretny efekt /prognoza !/ mogący być zastosowany w praktyce.

Na zakończenie chciałbym podkreślić jeszcze jeden fakt, który oby i u nas miał jak najszybciej miejsce - wszyscy geografowie niezależnie od swojej specjalizacji i to nie tylko na Uniwersytecie, są przeszkoleni w zakresie aerometod, znają je, oraz stosują w konkretnych pracach o znaczeniu praktycznym /często prace polowe wykonywane są bardziej w oparciu o zdjęcia lotnicze niż o mapy/. Nieco słabiej przedstawia się sprawa opracowań teoretycznych i publikacji z tego zakresu.

Swoje obserwacje poczyniłem przy okazji kierowania wyjazdową praktyką studencką pomiędzy Uniwersytetem w Kijowie a Uniwersytetem Jagiellońskim.

K. Trafas